

Danmarks Smørexport 1902—1903.

Af Professor *B. Bøggild*.

Atter i Aar viser det sig i stærk forøget Grad, at Smørret er det danske Landbrugs og dermed hele Landets betydeligste Exportvare. Enhver velunderrettet Fagmand har vel i Aarets Løb været saa temmelig sikker paa, at Danmarks Overskudsudførsel af Smør i Aar vilde blive betydelig større end nogensinde tidligere, men hvor meget —, derom har der jo kunnet være delte Meninger, og fra Folk, der maaske ikke kjende meget til Sagen, men dog synes at være bekymrede for den danske Smørproduktions og Smørhandels Fremtid, er det endog ret højlydt blevet fremhævet, at vi kunne være udsatte for, at Konkurrencen fra andre smørproducerende Lande vil standse vor hidtil hurtige Stigning i Smørexporten til England.

Det er derfor af stor Interesse tidligst mulig at faa paalidelige og nøjagtige statistiske Oplysninger om, hvorledes det i Aarets Løb er gaaet saavel med Indførselen som med Udførselen af Smør, saaledes at man kan faa Vished for, om og hvor godt det fremdeles gaar fremad, eller om der i de paalidelige Tal er Tegn til Stilstand eller Tilbagegang. Ved velvillig Imødekommenhed fra statistisk Bureau Side er det nødvendige Materiale tilvejebragt i en noget fyldigere Skikkelse end den, hvori det offentliggjøres af Bureauet selv, og fremhæves maa det, at de Tal, der nu skulle meddeles, gjælde Tids-

rummet fra Begyndelsen af Oktober til Slutningen af September, idet Materialet kun kan fremskaffes kvartalsvis. — For at lette Sammenligningen og give et Overblik over Udviklingen ere i de efterfølgende Tabeller de nyeste Tal sammenstillede med de tilsvarende Tal for de nærmest foregaaende Aar.

Smørindførselen er gaaet ned; men da Smørudførselen samtidig er tiltaget, er Landets Overskudsudførsel stegen saa meget desto mere. — Af hosstaaende Tabel fremgaar det, at Smørindførselen i Aar har været mindre end de to foregaaende Aar og endog $6\frac{1}{2}$ Mill. Pd. mindre end sidste Aar. Indførselen sker hovedsagelig fra Sverrig og Rusland, og fra begge disse Lande ses Tilførselen at have været betydelig mindre.

Smørindførselen til Danmark i Pund.

Fra	$\frac{1}{10}$ 1899—	$\frac{1}{10}$ 1900—	$\frac{1}{10}$ 1901—	$\frac{1}{10}$ 1902—
	$\frac{30}{9}$ 1900	$\frac{30}{9}$ 1901	$\frac{30}{9}$ 1902	$\frac{30}{9}$ 1903
Sverrig	16,521,018	15,694,978	19,239,688	16,252,113
Rusland (Finland) . .	22,318,692	29,693,541	28,618,892	25,206,975
Tyskland	1,113,357	566,899	844,164	827,044
Amerika	44,750	449,399	43,067	155,959
England	280,773	215,308	447,581	237,936
Andre Lande	33,242	23,312	23,709	86,136
Ialt	40,311,832	46,643,437	49,217,101	42,766,163

Den pludselige Tilvæxt i Indførselen af svensk Smør sidste Aar synes at have været rent forbigaaende. Af det svenske Smør indføres 13.2 Mill. Pd. direkte til Kjøbenhavn, $2\frac{1}{2}$ Mill. Pd. indføres i gennemgaaende Vognladninger over Helsingør til Kjøbenhavn og $\frac{1}{2}$ Mill. Pd. transiteres over Frederikshavn, og uden Tvivl gaar det næsten altsammen videre til England. Tilførselen over

Helsingør er tiltaget med 1 Mill. Pd., medens Tilførselen direkte til Kjøbenhavn er aftaget med 4 Mill. Pd.

Smørret fra Rusland indføres paa en Ubetydelighed nær altsammen direkte til Kjøbenhavn, og erindres maa det, at heri indgaar det finske Smør, saaledes at det som russisk opførte hidrører baade fra Finland, Østersøprovinserne, det egentlige Rusland og Sibirien. Nedgangen skyldes temmelig sikkert alene Finland og Sibirien, hvilket sidste Sted der siges i nogle Egne i Vinter og Foraaret at være død Kør i stort Antal af Sult formedelst Misvæxt og Ejerens Armod. Af nedenstaaende Tabel ses, at Nedgangen i Tilførselen fra Rusland skyldes alene April Kvartal. Den var kun lidet kjendelig i hele Vinterhalvaaret, og i Juli Kvartal var der endog Stigning.

Indførselen af Smør fra Rusland til Danmark
i Millioner Pund.

	Oktober Kvartal	Januar Kvartal	April Kvartal	Juli Kvartal	Hele Aaret
1897—1898	2.3	2.1	5.4	5.0	14.8
1898—1899	2.3	1.6	5.0	6.3	15.7
1899—1900	2.4	2.1	6.6	11.3	22.4
1900—1901	5.0	4.1	8.2	12.3	29.6
1901—1902	5.7	3.2	10.3	9.4	28.6
1902—1903	5.3	3.4	5.6	10.9	25.2

Indførselen fra Tyskland sker dels fra Hertugdømmerne til Esbjerg, hvilket Kvantum maa antages for største Delen at være godt Smør, der sendes videre til England; en lille Mængde indføres til Ribe og til Faaborg, medens omtrent Halvdelen indføres til Kjøbenhavn fra Hamborg, Lybæk, Stettin og andre tyske Havne, og dette er vistnok for største Delen ganske billigt og helt simpelt Smør. — Tilførselen fra Amerika sker alene til Kjøbenhavn og omfatter rimeligvis alene gammelt og

meget billigt Smør, hvorimod Tilførselen fra England foregaar baade til Kjøbenhavn, Eshjerg, Odense, Aarhus o. s. v. og vistnok hovedsagelig er billigt sibirisk Smør, der har været i Kølerum i England, og returneret dansk Smør, som den engelske Modtager ikke har kunnet anbringe til tilfredsstillende Pris. — Af Smørret fra andre Lande angives Størstedelen at komme fra Holland og Frankrig og at blive indført til Kjøbenhavn, hvorimod en lille Del ifølge Toldvæsenets Lister indføres i ganske smaa Partier, særlig i Sommerhalvaaret, fra Østrig til Toldstederne paa Øerne, netop i de Egne, hvor der er mange fremmede Roearbejdere, saaledes at det ligger nær at antage, at det er Smør, som de saakaldte »Polakker« faa tilsendt fra deres Paarørende i Galizien *).

Smørudførselen her fra Danmark ses af omstaaende Tabel i det sidst forløbne Aar at være stegen med c. $6\frac{1}{2}$ Mill. Pd.; og da Indførselen, som foran angivet, samtidig er bleven $6\frac{1}{2}$ Mill. Pd. mindre, er Overskudsudførselen af Smør her fra Landet ialt tiltaget med c. 13 Mill. Pd. Dette belyses tydeligst af den efterfølgende Tabel over Overskudsudførselen og dennes Fordeling i Kvartalerne, sammenstillet med de tilsvarende Tal fra de foregaaende 10 Aar. — Stigningen i Overskudsudførselen ses at have været betydelig i Januar og særlig i April Kvartal, og her har vi for første Gang en Overskudsudførsel i et Kvartal af over 40 Mill. Pd., og i de første 6 Maaneder af 1903 har Overskudsudførselen endog været næsten 84 Millioner Pund.

For Bedømmelsen af disse Tal og den herfor til Grund liggende stærkere Stigning i Smørproduktionen end i Forbruget og i Befolkningens Tilvæxt maa det selvfølgelig erindres, at Margarineforbruget bidrager til at

*) Denne Formodning har jeg faaet bekræftet ved Forespørgsel til 3 af de paagældende Egne, hvorfra der velvillig er svaret mig, at Smørret kommer i smaa Pakker til Roearbejderne, og fra et Sted siges udtrykkelig, at Smørret dertil kommer fra Zalno i Galizien.

Smørudførselen fra Danmark i Pund.

Til	$\frac{1}{10}$ 1899— $\frac{30}{9}$ 1900	$\frac{1}{10}$ 1900— $\frac{30}{9}$ 1901	$\frac{1}{10}$ 1901— $\frac{30}{9}$ 1902	$\frac{1}{10}$ 1902— $\frac{30}{9}$ 1903
	England	144,611,129	157,796,922	168,273,916
Tyskland	3,860,510	6,613,658	6,497,036	7,604,874
Sverrig	398,720	624,062	343,446	354,882
Norge	19,080	153,933	95,867	152,004
Holland	2,401	5,000	4,205	6,160
Belgien	50,528	30,028	57,116	62,277
Spanien	31,640	—	—	—
Frankrig	2,873	673	1,100	1,116
Amerika	24,338	14,472	12,280	2,271
Ostasien	133,016	93,590	86,200	84,500
Andre Lande	158,489	199,474	139,711	61,760
Ialt	149,292,724	165,531,812	175,510,907	181,942,979

Danmarks Overskudsudførsel af Smør
i Millioner Pund.

	Oktober Kvartal	Januar Kvartal	April Kvartal	Juli Kvartal	Hele Aaret
1892—1893	15.6	18.1	19.5	18.6	71.8
1893—1894	16.1	21.2	22.0	23.5	82.8
1894—1895	13.5	23.3	23.2	20.0	80.0
1895—1896	20.8	20.5	27.6	21.3	90.2
1896—1897	19.3	23.8	29.0	20.3	92.4
1897—1898	23.2	25.8	30.0	30.0	109.0
1898—1899	25.8	27.7	31.5	25.1	110.1
1899—1900	25.3	30.8	30.8	22.1	109.0
1900—1901	27.0	29.2	34.0	28.7	118.9
1901—1902	30.1	35.2	32.7	28.3	126.3
1902—1903	28.7	40.8	43.0	26.7	139.2

frigjøre dansk Smør til Export. Hvor meget Margarineforbruget er tiltaget i Landbrugsaaet 1902—1903 kan imidlertid ikke oplyses; men det er bekendt, at Forbruget af Margarine i Finansaaret 1901—02 var 44.⁰² Mill. Pd. og i Finansaaret 1902—03 derimod 45.²⁷ Mill. Pd., altsaa en Stigning i Forbruget af $1\frac{1}{4}$ Mill. Pd.

Tabellen over hele Smørudførselen her fra Danmark viser, at der har været en Stigning i Exporten til England af 5.3 Mill. Pd. og i Exporten til Tyskland af 1.1 Mill. Pd., medens Exporten til alle de øvrige Lande er af forholdsvis underordnet Betydning. — Exporten til Tyskland foregaar næsten alene fra Kjøbenhavn, og det samme er Tilfældet med Exporten til alle de andre Lande med Undtagelse af Exporten til England, der senere skal udførligere omtales. Men først skal det søges belyst, hvor stor en Del af det exporterede Smør, der er dansk Produkt, og hvor meget der er indført Smør, som atter udføres. De statistiske Tal i saa Henseende ere sammenstillede i hosstaaende Tabel med de tilsvarende Tal for de nærmest foregaaende 6 Aar.

Udførselen af dansk og fremmed Smør

i Millioner Pund.

	Dansk Smør	Fremmed Smør			Ialt
		Toldberigtiget	Transiteret	Til sammen	
1896—1897	103.0	20.3	4.8	25.1	128.1
1897—1898	118.8	20.1	4.1	24.2	143.0
1898—1899	123.8	16.1	4.5	20.6	144.4
1899—1900	121.6	22.0	5.7	27.7	149.3
1900—1901	128.8	28.3	8.4	36.7	165.5
1901—1902	139.5	28.9	7.1	36.0	175.5
1902—1903	145.9	32.1	3.9	36.0	181.9

Denne Tabel viser, at Udførselen i Aar har omfattet lige saa meget fremmed Smør som sidste Aar. Der er kun den Forskjel, at der er mindre transiteret og en tilsvarende større Mængde toldberigtiget, medens samtidig Mængden af exporteret dansk Smør følgelig netop er tiltaget lige saa meget som den samlede Export. Men besynderligt er det rigtignok at sammenholde denne Tabel med den første Tabel over Smørindførselen; thi man kommer saa til det Resultat, at Forbruget af fremmed Smør her i Landet i hele Aaret $\frac{1}{10}$ 1902— $\frac{30}{9}$ 1903 kun har været 6.8 Mill. Pd., hvilket jo er meget mindre end, hvad det ifølge de foreliggende Oplysninger har været i mange Aar.

Exporten af disse 36 Millioner Pund fremmed Smør foregaar hovedsagelig til England og Tyskland fra København, idet der herfra udføres c. 35 Mill. Pd., medens der iøvrigt kun udføres c. $\frac{1}{2}$ Mill. Pd. svensk Smør over Frederikshavn og c. $\frac{1}{2}$ Mill. Pd. Smør fra Hertugdømmerne over Eshjerg.

Udførselen af Smør i Daaser

i Millioner Pund.

Til	1898-99	1899-1900	1900-1901	1901-1902	1902-1903
England	1.101	1.557	1.437	1.365	1.373
Tyskland	2.235	1.941	2.432	2.845	2.340
Andre Lande . .	0.238	0.221	0.117	0.215	0.146
Ialt	3 574	3.719	3.986	4.425	3.859

Smør i hermetisk Pakning ses af hosstaaende Tabel kun at have udgjort 3.859 Mill. Pd., hvilket jo kun er c. 2 pCt. af hele Smørexporten her fra Danmark. Exporten er, ligesom tidligere Aar, mest gaaet til England, Hamborg og Lübeck, hvorhos den lille Mængde Smør, der er udført til Østasien og Frankrig, har været Smør i hermetisk Pakning. — Iøvrigt maa det erindres, at hvad

der i de i Bladene offentliggjorte ugentlige Udførselslister anføres som Smør i Kasser, kun for en Del er Smør i hermetisk Pakning, men for største Delen er Smør, afvejet i et og to Punds Stykker, i Paphylstre eller blot i Pergament, som særlig fra Pakkerierne i Esbjerg og Haslev exporteres i Trækasser af forskjellig Størrelse.

Vil man dernæst søge belyst, fra hvilke danske Havne Smørexporten til England er foregaaet, ses i hostaende Tabel alle Tal i saa Henseende at være sammenstillede med de tilsvarende Tal fra de 4 nærmest foregaaende Aar. Strax maa man lægge Mærke til, at Smørmængden fra Kjøbenhavn er aftaget, medens den er tillaget fra Esbjerg, Odense, Aarhus, Frederikshavn og Nakskov. — Exporten fra Kjøbenhavn har i det sidste Aar været 7 Mill. Pd. mindre end Aaret før, og tages der Hensyn til Exporten af fremmed Smør, hvoraf der udføres c. 30 Mill. Pd. fra Kjøbenhavn til England, men

Danmarks Udførsel af Smør til England
i Millioner Pund.

Fra	1898-99	1899-1900	1900-1901	1901-1902	1902-1903
Kjøbenhavn	65.251	66.110	75.884	79.957	72.796
Esbjerg	37.910	42.825	45.673	51.188	58.375
Odense	11.762	10.240	11.075	12.206	13.151
Aarhus	8.359	8.419	8.765	9.936	14.083
Randers	5.096	3.988	3.665	3.384	3.941
Aalborg	3.539	3.599	4.314	2.799	2.790
Svendborg	3.089	2.897	2.670	2.391	2.073
Frederikshavn	2.340	2.664	3.002	2.955	3.582
Horsens	1.322	0.469	»	»	»
Nykjøbing F.	1.133	1.221	0.665	0.972	0.306
Nakskov	1.093	2.097	2.084	2.487	3.416
Nyborg	»	0.682	»	»	»
Ialt	140.804	144.611	157.797	168.275	173.613

kun c. $\frac{1}{2}$ Mill. Pd. fra Esbjerg, viser det sig, at Exporten af dansk Smør til England sidste Aar har været c. 15 Mill. Pd. større fra Esbjerg end fra Kjøbenhavn.

Iøvrigt maa det bemærkes, at Exporten hele Aaret er foregaaet uforstyrret, uden Ishindringer eller lignende Vanskeligheder, fra de samme 10 danske Havne som de nærmest foregaaende Aar. Og der er saaledes kun Grund til at antage, at den ret stærke Stigning i Smørmængden særlig fra Esbjerg og Aarhus, men ogsaa fra Odense og Nakskov er et naturligt Udtryk for disse Havnes tiltagende Betydning for Exporten af dansk Smør. — Ialt stiller det sig saaledes, at der til England foruden 30.8 Mill. Pd. fremmed Smør er exporteret 142.8 Mill. Pd. dansk Smør, og heraf er 57.8 Mill. Pd. exporteret over Esbjerg, 43.1 Mill. Pd. over Kjøbenhavn og endelig 41.9 Mill. Pd. fra de øvrige nævnte otte Havne tilsammen.

Smørprisen har i det nu forløbne Aar atter været noget nedadgaaende. — I hosstaaende Tabel over »Grosserersocietetets Topnotering« er de maanedlige Gjennemsnitsnoteringer sammenstillede med de tilsvarende Tal fra de foregaaende 5 Aar. — Gjennemsnittet for hele Aaret er kun 92.8 imod 95.1 i 1901—1902, og disse Tal vise alt-saa en Nedgang af 2.8; men saa stor har Nedgangen i den gennemsnitlige Salgspris paa godt dansk Smør dog ikke været, idet Overpriserne atter i Aar ere stegne gennemsnitlig mindst $\frac{1}{2}$ —1 Øre, og nu har Forholdet udviklet sig til, at alle danske Mælkerier faa over Top, mange faa 2—3 Øre og nogle endog over 3 Øre over den Pris, som Grossererne notere som den højeste, de betale.

Noteringen begyndte i Novbr. 1902 med at være 101, hvorefter den i 2 Uger var 99 og atter i Maanedens Slutning 101. I første Halvdel af December var den 102, men ved Juletid var den kun 95, og midt i Januar gik den ned i 92. I Slutningen af Maanedens steg den atter til 94. Efter en kortvarig Nedgang midt i Februar steg den atter indtil den midt i Marts blev 102, hvorefter den

faldt, indtil den i sidste Uge i Maj blev 81, og dette Tal blev Aarets laveste Notering. Denne lave Notering blev kun staaende 2 Uger, og derefter steg den med en enkelt Afbrydelse lidt efter lidt, indtil den i de to sidste Uger i Oktober blev 102. — Ialt blev Noteringen forandret 26 Gange i Aarets Løb, og den højeste Notering blev 102, som naaedes 2 Uger i December, 2 Uger i Marts og 2 Uger i Oktober.

Grosserersocietetets Topnotering.

Gjennemsnitspris i Øre pr. Pd.

	1897-98	1898-99	1899-1900	1900-1901	1901-1902	1902-1903
November ..	97.3	99.0	101.0	104.6	103.0	100.0
December...	96.8	104.0	104.0	106.8	100.0	99.3
Januar	92.5	96.0	98.0	105.4	94.0	93.6
Februar	94.0	95.0	94.0	99.3	99.0	93.5
Marts	92.0	95.6	89.6	96.0	96.0	100.0
April	84.8	87.5	88.0	91.8	95.0	91.5
Maj	77.5	81.3	87.2	88.0	90.0	84.2
Juni	76.0	81.4	92.0	88.0	90.0	84.3
Juli	74.3	87.5	92.0	88.5	90.0	84.8
August	80.0	100.2	100.8	95.2	88.3	86.5
September ..	91.6	110.5	99.0	102.3	96.5	91.0
Oktober	99.5	110.3	100.8	107.2	101.0	100.8
Gjennemsnit for hele Aaret	88.1	95.65	95.5	98.0	95.1	92.3

Hvad de stigende Overpriser angaa, er der blandt Producenterne almindelig Utilfredshed med dem; men Smørhandlerne sige, at de kunne ikke undgaas, fordi Producenterne alle forlange dem. — At Producenterne ganske naturligt forlange Overpriser over den Notering, der vitterlig noteres for lavt, er ganske sandt, og det vil de uden Tvivl ogsaa vedblive at gjøre, saa længe Grossererne end ikke ville notere de ganske almindelig betalte

Priser, men øjensynlig forsættelig stadig notere lavere. — Som et Tegn til Bedring kan det dog bemærkes, at det nu endelig synes at være gaaet ind i den almindelige Bevidsthed, at det er de talrige Aarskontrakter med fast aftalte Overpriser, der er den væsentligste Aarsag til Noteringens fortsatte Dalen under de virkelig betalte Salgspriser. Og de ledende Mælkeriforeningsformænd søge ved Materiale fra Smørprisstatistikken at belære Folk om, at de Mælkerier, der binde sig ved en fast Aarskontrakt til at nøjes med en i Forhold til Noteringen fastslaaet Overpris, som Regel vil komme til at nøjes med en lav Gjennemsnitspris inden Aaret er omme.

Det kan jo være vanskeligt eller umuligt at sige med Bestemthed, men det er næppe meget galt at antage, at for Flertallet af Mælkerierne har Nedgangen i Salgsprisen pr. Pd. Smør i Sammenligning med det nærmest foregaaende Aar gennemsnitlig været 2 Øre, og denne Nedgang er jo i og for sig beklagelig nok; men man maa da samtidig have Lov at glæde sig over, at Produktionen uden Tvivl har været flere Øre billigere pr. Pd. — Køerne blive Aar for Aar bedre Malkedyr. Mælkemængden stiger, og Mejeridriftsstatistikken viser, at Mælkeforbruget til et Pund Smør er aftagende, og samtidig er i de senere Aar ogsaa Driftsudgifterne pr. Pd. Smør paa selve Mælkerierne noget nedadgaaende. — Mange Mælkerier have i det nu forløbne Aar haft c. 10 pCt. mere Mælk, og det er derfor ingenlunde overraskende, at hele Landets Overskudsudførsel, som foran omtalt, er gaaet op fra 126.3 til 139.2 Mill. Pd., hvilket er en Stigning paa lidt over 10 pCt.

Til Slutning skal det endelig omtales, at »Danske Mejeriers Smørmærkeforening«, der i Sommeren 1901 begyndte at lade sine Medlemmer benytte et fælles Varemærke, det af Foreningens Formand indregistrerede Lurmærke, i Løbet af to Aar er naaet saa vidt, at meget

nær alle Landets Mælkerier, der tilvirke Smør til Export, have sluttet sig til Foreningen og nu benytte Lurmærket. Og ved de samvirkende jydsk Mejeriforeningers Delegeretmøde i Aarhus den 30te September vedtog man følgende Resolution: »Delegeretmødet udtaler Ønsket om, at Lovgivningsmagten paabyder Mærkning med Lurmærket af alt dansk Exportsmør«.